
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ, HAVA KİRLİLİĞİ VE EKONOMİK ZORLUK ÜÇGENİNDE POLONYA

24.12.2018

EuroNews (22 Aralık 2018)

Kömür cenneti Polonya, iklim değişikliği ve hava kirliliği ile mücadele için kömür kullanımına son verme zorunluluğu karşısında zorlanıyor. Kömür endüstrisi hem ülkede büyük bir iş pazarını temsil ediyor hem de maddi zorluk çeken Polonyalılar için kömür ısınmada ve mutfakta kullanılan, vazgeçmesi zor bir enerji kaynağı.

Insiders programının bu bölümünde Polonya'nın kömürün başkenti olarak adlandırılan Silesie bölgesine gidiyoruz. Bölge halkı için kömürün ve madenciliğin ne anlama geldiğini, kömür madenleri ile santrallerin insan sağlığı için tehlikelerini, çevreye verdikleri tahribatı yakından inceleyerek Polonya'nın kömürden vazgeçmesinin neden bu kadar zor olduğunu anlamaya çalışacağız.

Hava kirliliği Polonya'da her yıl 50 bin kişinin ölümüne neden oluyor

Silesie ilinin merkezi Katowice COP 24 İklim Zirvesi'ne ev sahipliği yaptı. Birleşmiş Milletler'in düzenlediği konferanslar süresince çevre hakları aktivistleri iklim değişikliği ve hava kirliliği konusunda farkındalık yaratmaya çalıştı.

Avrupa Adalet Divanı şubat ayında Polonya'nın hava kirliliği konusunda önlem almayarak Avrupa Birliği hukukunu çiğnediğine karar vermişti. Ülkede hava kirliliğine, kömür endüstrisinin yanı sıra, ülkedeki hanelerin yüzde 40'ının ısınma ve yemek için kömür kullanması da neden oluyor. Polonya enerji ihtiyacının yüzde 80'ini kömürden karşılıyor.

Avrupa Çevre Ajansı'nın verilerine göre göre hava kirliliği Polonya'da her yıl 50 bin kişinin ölümüne yol açıyor.

Çevre hakları savunucusu Patryk Bialas, Avrupa Birliği'nin havası en kirli 50 kentinin 33'ünün Polonya'da bulunduğunu hatırlatıp ekliyor: "Ayrıca kömür küresel ısınmanın başlıca nedenlerinden biri. Bu yüzden kömür kullanmayı bırakmalıyız."

Silesie'nin siyah altını

Fakat uzun süre kömürün başkenti olarak adlandırılan Silesie'de kömürden vazgeçmek zor. Sektör 85 bin kişiye doğrudan çalışma imkanı sağlıyor, bunun en az 4 katı kadar da dolaylı istihdam yaratıyor.

Katowice'den çok da uzak olmayan Piast Kömür Madeni Avrupa'nın en büyüğü.

29 aşındaki Radoslaw Wojnar madende çalışan 3500 kişiden biri. Onun için madencilik bir aile geleneği. Çok ağır şartlarda çalıştıklarını, yaptıkları işin tehlikeli olduğunu söylüyor. Ama başka bir işte çalışmayı daha önce hiç düşünmemiş:

"Hayatım boyunca pencereden bu madeni gördüm. Babam madenciydi, dedelerim de madende çalıştı. Bu nesilden nesile aktarılan bir gelenek bizim ailede. Bazen kendimi bir enkaz gibi hissediyorum. Sırtım ağrıyor, dizlerim, bacaklarım ağrıyor. Ama bu işin doğası bu. Neden olduğunu açıklamak zor ama bir şeyler sanki beni buraya çekiyor..."

Wojnar'ın madenci arkadaşlarından Dominick Laciak'a göre ise kömür işçilerini küresel ısınmanın tek sorumluları gibi göstermek ırkçılık:

"Kömür çıkarmak için hayatını tehlikeye atanları küresel ısınmayla özdeşleştirmek durumu basite indirgemek demek. Benim için bu düpedüz sosyal ırkçılık ve kabul edilemez. Kömürü hayatımızdan yavaş yavaş çıkarmamız gerektiğini düşünüyorum. Yenilenebilir temiz enerjilere geçiş iyi planlanmış uzun bir zamana yayılmış bir süreç olmalı."

"Madenler evlerin yıkılmasına, ormanların ölmesine neden oluyor"

Enerji ihtiyacının yüzde 80'ini kömürden karşılayan Polonya için siyah altın çağının sonunu öngörmek zor. Ülkenin kuzeyinde yeni bir kömür santrali açılırken, Silesie bölgesindeki madenler tünellerini uzatarak kapladıkları alanı genişletmeye devam ediyor.

Fakat Imielin kentinde bulunan madenin genişletilmesini içeren proje bölge sakinlerini endişelendiriyor. Eski bir belediye meclisi üyesi olan Tomasz Lamik'e göre madenler, gittikçe derine kazılan tüneller bölgede yer sarsıntılarına neden oluyor, bu da binalara zarar veriyor:

"Arazide taban oturması yüzünden binalar eğiliyor, duvarlarda çatlaklar oluşuyor. Bazı binaları güvenlik nedeniyle yıkmak gerekiyor. Burada madencilik faaliyetleri 30 yıldır devam ediyor. Oluşan hasarı tamir ediyorlar, yeniden hasar oluşuyor, tekrar tamir ediyorlar, bir daha hasar oluşuyor ve bu böyle devam ediyor..."

Evlerin, su rezervlerinin, demiryollarının her an çökme tehlikesi içinde olduğunu belirten Lamik, insanların bu korkuyla yaşamaya devam etmekten bıkip bölgeyi terketmesinden korktuğunu dile getiriyor.

Lamik ayrıca madenler yüzünden yağmur suyunun gerektiği gibi toprağa karışmadığını, oluşan su birikintilerinin ise bölgenin ekosistemini öldürdüğünü belirtiyor. Tıpkı su altında kaldıktan sonra ölen Kent yakınındaki orman gibi.

"Umudumuz Avrupa Birliği"

Avrupa Komisyonu kendine 2050 yılına kadar birlik sınırları içinde 0 karbondioksit salınımı hedefi belirledi. Bazı kent sakinleri bu hedef doğrultusunda kömür madenlerinin kapatılarak yenilenebilir enerjiye geçilmesini umuyor.

Fakat Polonyalı yetkililer ve maden endüstrisi için bu hedefin gerçekleştirilmesi düşünülemez. Yeşil ekonominin kömür endüstrisinin yerini alamayacağına inanan Silesie Bölgesel Yardımlaşma Sendikası Başkanı Dominik Kolorz hızlı bir geçişin zorlu ekonomik sonuçları olabileceği kanısında:

"25 yıl önce yeniden yapılandırma süreci başladığında binlerce iş kaybı yaşadık. Karşılığında sadece birkaç yüz yeni iş olanağı yaratıldı. Kömürü hayatımızdan çıkarma süreci Avrupa Birliği'nin talep ettiği kadar hızlı bir şekilde gerçekleşirse, bunu ne ekonomik, ne de sosyal olarak destekleriz."

Journalist name • Esra Olcaycan

Görüntü editörü • William Vadon

Kaynak/Source: